

Abba Hillel Silver Collection Digitization Project

Featuring collections from the Western Reserve Historical Society and
The Jacob Rader Marcus Center of the American Jewish Archives

MS-4787: Abba Hillel Silver Papers, 1902-1989.

Series I: General Correspondence, 1914-1969, undated.

Sub-series A: Alphabetical, 1914-1965, undated.

Reel
15

Box
5

Folder
322

Ben Gurion, David, 1958.

ראש הממשלה

ירושלים, י"ג בחשוון תשי"ס
27 באוקטובר 1958

לכבוד ד"ר אהרן אלט, סולבר, לונדון

ד"ר סולבר וקרן

אני פונה אל כבודו בעקבות החלטה אשר ממשלת ישראל
קיבלה ביום 15.7.1958, ואשר לפיה מונתה ועדה מורכבת מראש-
הממשלה, שר המשפטים ושר הפנים, שתבחון הנחיות רישום לילדי
נישואי תערובת שהוריהם, גם האב וגם האם, רוצים לרשום ילדיהם
כיהודים. בהחלטה זו הטילה הממשלה על הועדה לשמוע "חוות דעת
של חכמי ישראל בארץ ובחוץ-לארץ בנדון זה", ולנסח הוראות
רישום "שיתאימו למסורת המקובלת בכל חוגי היהדות, האדוקים
והחופשיים לל זרמיהם, ולתנאים המיוחדים של ישראל כמדינה
יהודית ריבונית שמובטח בה חופש מצפון ודת וכמרכז לקיבוץ
גלויות".

מירשם התושבים קיים בישראל מאז שנת תש"ס ועד היום
הזה, ועל הפרטים אשר החוק מחייב את רישומם במירשם זה, נמנים
גם "דת" ו"לאום". ביצוע חוק מירשם התושבים נתון בידי משרד
הפנים, ופקידי הרישום הוסמכו בחוק לדרוש ולקבל מאת התושבים
החייבים ברישום, מסמכים וידיעות הדרושים להם למען יוכלו לאמת

א/א.

את הדברים בטרם ירשמום. על פי הרישום במירשם ניתנת לכל תושב תעודת זהויה המשמשת לו למטרות שונות, ובשעת חירום אף הוטלה חובה על כל תושב זכור לשאת עמו תעודת זהויו באשר הוא שם.

נשמעו מדי פעם בפעם הצעות לבטל מירשם זה או לבטל את הרישום של "דת" או "לאום" באותו מירשם, - אבל שיקולים בטחוניים ואחרים מנעו אותנו עד כה, וימנעו אותנו בעתיד הקרוב, מקבל הצעות אלה. לאור מצבנו המיוחד, כשאין אפשרות מעשית לפקח פיקוח של קבע ושל ממש על כל גבולות המדינה בפני אנשים המסתננים אל המדינה מן הארצות השכנות האויבות לנו והמהווים מקור סכנה חמורה ובלתי פוסקת לשלום המדינה ותושביה, מן ההכרח הוא שתושב חוקי בישראל יוכל בכל עת לזהות את עצמו על ידי תעודה שניתנה לו מטעם רשות מוסמכת.

חוקי ישראל אוסרים כל הפליה בין אדם לאדם מחמת הבדלי גזע, צבע, לאום, דת או מין, אבל קיימת זכות יתר אחת המיוחדת ליהודים בלבד לפי חוק השבות. לא-יהודי הרוצה להגר לארץ צריך לקבל רשות ויש בידי המדינה למנוע מאתו רשות זו, ואם הוא משתקע בארץ אינו נהפך לאזרח ישראל, אלא על ידי התאזרחות אשר יוכל לבקשה לאחר ישיבה של שנתיים. אולם יהודי זכאי לעלות לארץ לפי חוק השבות בתוקף היותו יהודי (אם אינו פוסע מועד העלול לסכן את שלום הצבור או בעל חולי העלול לסכן בריאות הצבור), ומיד עם עלותו לארץ והבעת רצונו להשתקע בה - הוא נעשה ממילא ומיד אזרח ישראלי.

גם קביעת הדת לגבי תושבי ישראל הכרחית מטעם זה: עניני נישואין וגירושין נתונים לפי חוקי ישראל הקיימים לסמכותם של בתי-הדין הדתיים; - בתי-הדין השרעיים לגבי מוסלמים, בתי-הדין הדתיים של העדות הנוצריות למיניהן - לגבי נוצרים, ובתי-הדין הרבניים לגבי יהודים. נישואין וגירושין נערכים בישראל לפי החוק הקיים אך ורק על פי דינים דתיים ובטקסים חיים בלבד; ונישואין

וגירושין.

וגירושין של יהודים אינם נערכים בישראל לפי החוק הקיים אלא על פי דין התורה.

נתעוררה השאלה איך לרשום בפרט "דת" ובפרט "לאום" ילדים שנולדו מנשואי תערובת, כשהאב יהודי והאם לא יהודיה ולא נתגיירה, אבל שניהם מסכימים שילדם ירשם כיהודי. יש אומרים שמאחר והמירשם הוא אזרחי ואינו משמש לצרכים דתיים (הרשויות הדתיות המוסמכות אינן חייבות, ועל פי רוב אינן מוכנות, להסתפק בו או להסתמך עליו), הרי אין לנהוג לענין מירשם זה לפי קנה מידה דתי דווקא; ויש אומרים שמאחר שאין להפריד בין "דת" ו"לאום", ומכיוון שהשתייכות דתית היא מטבע ברייתה שאלה דתית, יש לנהוג לפי קנה המידה הדתי דווקא, גם ברישום הלאום וגם ברישום הדת.

הממשלה החליטה שדתו או לאומו של אדם מבוגר יירשמו כ"יהודי" אם הצהיר בתום-לב שהוא יהודי ואינו בן דת אחרת. לפי חוק שיורי זכויות האשה הקיים בישראל שני ההורים כאחד הם האפוטרופסים על ילדיהם; מת אחד מהם, הנשאר בחיים הוא האפוטרופוס. בדרך-כלל תתקבל, על כן, הצהרת שני ההורים בכל מקרה שדרושה הצהרתו של ילד אשר טרם הגיע לגיל הבגרות. ואולם לענין הרישום במירשם התושבים של ילדים שנולדו מנשואי תערובת, נתעוררה השאלה במקרה והאם לא יהודיה ולא נתגיירה, אבל היא וגם האב מסכימים שילדם יהיה יהודי, - אם לרשום אותו כיהודי על יסוד הבעת רצונם של ההורים והודעתם בתום-לב כי הילד אינו בן דת אחרת, או נוסף להסכמת ההורים והודעתם, דרוש עוד טקס כל-שהוא, - למען שהילד ירשם כיהודי. בשאלה זו נדרשת ועדת השלושה להמליץ המלצותיה לממשלה, לאחר שתקבל חוות דעת חכמי ישראל כאמור לעיל.

/.להבנת

להבנת הבעיה בשלמותה יש לציין ארבעה שיקולים:

- (1) במדינת ישראל הובטח, גם במגילת העצמאות וגם בכל קוי-היסוד של הממשלות שהיו עד כה, ושבהן השתתפו מפלגות "דתיות" ו"חופשיות", - העקרון של חופש המצפון ודת, ונאסרה בישראל כל כפיה דתית או אנטי-דתית, ויהודי יכל להיות דתי או לא=דתי.
  - (2) ישראל משמשת בימינו מרכז לקיבוץ גלויות. העולים באים ממזרח וממערב, מארצות מתקדמות ונחשלות, ומיזוג הגלויות ויציאתם בדפוס לאומי אחד הוא אחת המשימות החיוניות והקשות ביותר בישראל, ויש לעשות מאמצים להגביר את המשותף והמאחד ולעקור במידת האפשרות את המפריד והמרחיק.
  - (3) אין הקבוץ היהודי בישראל דומה לקבוץ יהודי בגולה. אין אנו פה מיעוט הנתון ללחץ של תרבות זרה, ואין פה חשש של התבוללות של יהודים בקרב לא יהודים, כזו הקיימת בכמה ארצות ריוחה וחופש, אלא להיפך: יש כאן אפשרויות ונסיות של התבוללות קלה של לא יהודים בתוך העם היהודי, ביחוד משפחות של יוצאי נשואי תערובת העולות לארץ.
- בעוד שנשואי תערובת בחו"ל הם אחד הגורמים המכריעים בהתבוללות גמורה ויציאה מכלל היהדות, - הרי נשואי=תערובת הבאים הנה, בעיקר - מארצות מזרח אירופה, מביאים למעשה לידי התמזגות גמורה עם העם היהודי.
- (4) מאידך גיסא אין העם בישראל רואה עצמו כאומה נפרדת מהיהדות בגולה, אלא להיפך. אין קיבוץ יהודי בעולם החי בהרגשה כה עמוקה של אחדות וזהות עם כלל היהודים בעולם - כקיבוץ היהודי בארץ,

./ובקוי

ובקו-היסוד של הממשלה נאמר לא במקרה, כי הממשלה תדאג
"להעמקת התודעה היהודית בקרב הנוער הישראלי, להשרשתו בעבר
העם היהודי ובמורשתו ההיסטורית, ולהגברת זיקתו המוסרית ליהדות
העו למית מתוך הכרת שותפות הגורל והרציפות ההיסטורית המאחדת
את יהודי כל העולם לדורותיהם ולארצותיהם".

לאור כל הנאמר נהיה אסירי תודה אם כבודו יואיל
לחות דעתו כיצד עלינו לנהוג ברישום ילדי נשואי תערובת ששני
הוריהם, גם האב היהודי וגם האם הלא-יהודי, רוצים לרשום ילדיהם
כיהודים.

22 ככה / 2130301

ד. בן-גוריון

